

מילון מונחים משפטיים מתוך הספר " הפרקליט והלקוח " מאת עו"ד יאיר בן-דוד .

בתי משפט

בית המשפט העליון - בית המשפט הניצב בראש ההיררכיה המשפטית במדינה, ואשר מוסמך לדון בערעורים על פסקי דין והחלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים, לתת סעד בשבתו כבית משפט גבוה לצדק וכן לדון בערעורים על פסקי דין של בית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין .

בית משפט גבוה לצדק (בג"צ) - (בית המשפט העליון בשבתו כבג"צ אשר מוסמך לדון ולתת סעד בכל עניין אשר אינו בסמכותו של בית משפט אחר, כגון מתן צו נגד רשות שלטונית, המורה לה לעשות או להימנע מלעשות פעולה המפורטת בעתירה .

בית משפט מחוזי - בית משפט המוסמך לדון בעבירות פליליות שהעונש המירבי הקבוע לגביהן בחוק עולה על שבע שנים, בתביעות אזרחיות בהן סכום התביעה או שווי הנושא עולה על מיליון ש"ח (נכון לחודש 7/99), בכל ענייני מקרקעין (למעט אלה שבסמכות בית משפט השלום) ובערעורים על פסקי דין והחלטות אחרות של בית משפט השלום .

בית משפט לעניינים מינהליים - בית משפט מחוזי שהוסמך על פי חוק התכנון והבנייה לדון בעתירות כנגד מוסדות תכנון (ועדות לתכנון ובניה, ועדות ערר) בעניינים הנוגעים לתכנון ובנייה, ולתת סעד כמו בג"צ .

בית משפט שלום - בית משפט הפועל כערכאת שיפוט ראשונה בתביעות אזרחיות ששוויין הכספי עד מיליון ש"ח (נכון לחודש 7/99), בעבירות פליליות שהעונש המקסימלי בגינן הוא עד שבע שנות מאסר, וכן בעניינים הנוגעים לחזקה, לשימוש או לחלוקה של מקרקעין .

בית משפט לענייני משפחה - בית משפט אשר לו הסמכויות הבלעדיות לדון בתובענות בענייני משפחה: אבהות, אמהות, מזונות, יחסי ממון בין בני זוג, אפוטרופסות, החזקת קטינים, שינוי שם, גיל, ענייני ירושה וכן עניינים נוספים

המפורטים בחוק בית המשפט לענייני משפחה תשנ"ה - 1995 .

בית משפט לנוער - בית משפט המוסמך לשפוט (בהליך פלילי) נאשמים קטינים שלא מלאו להם 18 שנה ביום הגשת כתב אישום נגדם .

בית משפט לתעבורה - בית משפט, במעמד של בית משפט שלום, אשר מוסמך לדון בעבירות על פקודת התעבורה והתקנות שהותקנו מכוחה .

בית משפט לעניינים מקומיים - בית משפט במעמד של בית משפט שלום, המוסמך לדון בעבירות לפי פקודת העיריות, חוקי עזר, תקנות וצווים עירוניים, אשר בוצעו בתחום הרשות המקומית שבאיזור שיפוטו .

בית משפט לתביעות קטנות - בית משפט במעמד של בית משפט שלום, אשר סמכותו הייחודית הינה לדון בתביעות של יחיד (להבדיל מתאגיד) ששוויין הכספי מוגבל (עד 16,300 ש"ח נכון ליום 1.10.99). המתדיינים בבית משפט זה אינם רשאים להיות מיוצגים על ידי עורכי דין, אלא בהיתר של בית המשפט במקרים מיוחדים .

בית דין לעבודה - בית משפט אשר לו הסמכות הבלעדית לדון בתביעות שעניינן יחסי עובד - מעביד והתוצאות של יחסים אלה, הסכמים קיבוציים, קופות גמל, תביעות על פי חוק הביטוח הלאומי וכן עניינים שונים הקבועים בחוק ביטוח בריאות ממלכתי. כערכאה ראשונה של בית משפט זה משמש בית דין איזורי לעבודה, וכערכאת ערעור עליו משמש בית הדין הארצי לעבודה .

בית דין רבני - בית משפט אשר לו סמכויות השיפוט הבלעדיות בנושאים של נישואין וגירושין, וכן סמכות מקבילה (לסמכות בית משפט למשפחה) בעניינים של מזונות, החזקת ילדים, וחלוקת רכוש בין בני זוג. ערעור על פסק דינו של בית דין רבני איזורי נשמע בפני בית הדין הרבני הגדול .

בית דין לשכירות - בית משפט במעמד של בית משפט שלום, אשר מוסמך לדון באופן בלעדי בעניינים שונים הנוגעים לחוק הגנת הדייר (שכירות בדמי-מפתח) .

בית דין לחוזים אחידים - בית דין מיוחד המוסמך לבטל או לשנות תנאי בחוזה אחיד (חוזה של ספק שירות או מיצרך המיועד להתקשרויות עם מספר

בלתי מסוים של צרכנים (אם מצא כי יש בו כדי לקפח את הצרכן. בראש הרכב בית הדין עומד שופט מחוזי, ובין חבריו, המתמנים על ידי שר המשפטים, נציגים של ארגוני צרכנים .

בית דין לימאות - בית המשפט המחוזי בחיפה אשר לו הסמכות הבלעדית לדון בתובענות המתייחסות לענייני ספנות ותנועת אוניות .

בית דין לעניינים מינהליים - בית דין מיוחד המוסמך לדון בעררים על החלטות של רשויות מינהליות בשורה של עניינים ונושאים הנקובים בחוק בתי הדין המינהליים תשנ"ב - 1992, ובהם: זכויות נכים, זכויות משפחות שכולות, פיקוח על מצרכים ושירותים, ענייני מס רכוש, קבילות פנקסי חשבונות ועוד .

הליכים משפטיים אזרחיים

אגרת משפט - תשלום על פי תעריף הנקבע על ידי משרד המשפטים בגין פתיחת הליך משפטי בבית משפט, אשר מוטל בדרך כלל על מבקש ההליך .

אגרה מופחתת - אגרת משפט הנגבית בשיעור נמוך מן התעריף, על פי החלטה של בית משפט, בגין נסיבות מיוחדות, כמו מצב כלכלי קשה של התובע .

אישור פסק בורר - הליך שבו מתבקש בית המשפט לתת תוקף לפסק דין בבוררות על מנת שניתן יהיה לאכוף את ביצועו באמצעות ההוצאה לפועל .

בוררות - הליך משפטי לבירור מחלוקות המתקיים מחוץ לכותלי בית המשפט, בפני בורר, אשר זהותו וסדרי הדיון שלפיהם תנוהל הבוררות נתונים להסכמתם של בעלי הדין. פסק דינו של הבורר, לאחר אישורו, מחייב את הצדדים כאילו ניתן על ידי בית משפט .

ביטול פסק בורר - הליך שבו מתבקש בית המשפט לבטל פסק דין שניתן בבוררות עקב אחת מעילות הביטול הנקובות בחוק הבוררות תשכ"ח 1968 .

בעל דין - כל מי שהינו צד להליך משפטי.

בקשה בכתב - בקשה שמגיש לבית משפט צד להליך משפטי, ליתן צו או החלטה במסגרת אותו הליך. למשל, בקשה למחוק על הסף תביעה שהוגשה, בקשה לפיצול סעדים וכיו"ב.

בקשה למתן חשבונות - הליך משפטי המאפשר למי שתובע מחברו כסף לקבל מהנתבע פירוט של חשבונות כספיים המצויים ברשותו ואשר קשורים לעניין הנדון במשפט, כדי לאפשר לתובע לתבוע את הסכומים המלאים המגיעים לו ואשר אינם בידיעתו.

בקשת רשות להתגונן - בקשה שמגיש מי שנתבע בתביעה בסדר דין מקוצר (תביעה בהליך מהיר) ובמסגרתה עליו לשכנע את בית המשפט, בתצהיר, כי יש לו הגנה ראויה כנגד התביעה ו/או כי אין התביעה נגדו ראויה להתברר בהליך מהיר אלא בהליך רגיל.

גילוי מסמכים - הליך שבו בעל-דין במשפט נדרש לגלות לבעל-הדין-שכנגד מהם המסמכים הקשורים לנושאי המחלוקת שביניהם ואשר נמצאים ברשותו.

דחייה על הסף - דחייה של תובענה על ידי בית משפט בטרם החל הדיון בה לגופה, באופן היוצר מניעות משפטית להגישה מחדש.

דיון נוסף - הליך ייחודי לבית המשפט העליון, ולפיו מתבקש בית המשפט, מטעמים מיוחדים הקשורים למורכבות או לחשיבות הסוגיה המשפטית שבפניו, לקיים ערעור נוסף, בדרך כלל בהרכב מורחב יותר של שופטים - תשעה, שבעה או חמישה, במקום שלושה כנהוג.

הארכת מועדים - רשות שנתן בית משפט, על פי בקשה מנומקת של בעל דין, לבצע פעולה - כגון, הגשת כתב הגנה, או ערעור - במועד המאוחר מן המועד שנקצב בחוק לביצוע אותה פעולה.

הודעת לצד שלישי - הליך שבו צד הנתבע על ידי אחר, תובע מצד שלישי את הסכום או את קיום החיוב הנתבע ממנו, בטענה שהאחריות לכך היא על אותו צד שלישי.

הוצאות לדוגמה - סכום כספי הנפסק בהליך משפטי ואשר כולל מרכיב "עונשי" כנגד הצד שחויב בו, דהיינו חיובו בסכום העולה על ההוצאות

הממשיות שהיו לצד השני, וזאת עקב התנהגות חורגת של אותו צד .

הוצאות לטובת אוצר המדינה - חיוב כספי המוטל על ידי בית המשפט כלפי צד להליך, אשר בית המשפט סבור כי הוא גרם לבזבוז זמנו של בית המשפט שלא לצורך. למשל, אי עמידה במועד שנקצב לו, אי התייצבות לדיון ללא סיבה מספקת, וכיו"ב .

הוצאות משפט - סכום כספי הנפסק בסיומו של הליך משפטי לטובת הצד הזוכה, כהחזר בגין ההוצאות שהוציא לצורך ניהול המשפט. הסכום כולל בדרך כלל תשלומים בגין אגרת משפט, שכר טירחת עורך דין (לפי שיקול דעת ביהמ"ש) וכן שכר טירחת מומחים ועדים שהוציא הצד שזכה .

החזר אגרה - החזר של תשלום בגין אגרת בית משפט בהליך אשר בוטל עקב מחיקה או פשרה או הועבר לבוררות בטרם החל בו הדיון הראשון .

המצאה - מסירה פיסית של כתב בי-דין לידי בעל דין בדרך הנקובה בחוק .

המרצת פתיחה - הליך משפטי מהיר המיועד לצורך קבלת סעד הצהרתי מבית המשפט, כגון הצהרה בדבר תוקפו של חוזה בין צדדים, או בדבר זכויותיו של אדם בנכס .

התיישנות - פרק זמן הקבוע בחוק, אשר נמדד מן היום שבו נולדה עילת תביעה לקיום זכות כלשהי, ואשר לאחר סיומו לא ניתן עוד לפתוח בהליך משפטי לתביעת אותה זכות .

חקירה ראשית - חקירה של עד בבית המשפט מטעם הצד שהזמינו לעדות .

חקירה נגדית - חקירה של עד בבית המשפט מטעם הצד-שכנגד .

חקירה חוזרת - שלב בתום החקירה הנגדית שבו מוצגות לעד שאלות על ידי הצד שהזמינו לעדות, לצורך הבהרת נושאים שהועלו בחקירה הנגדית .

חוות דעת מומחה - חוות דעת של איש מקצוע - רופא, מהנדס, רואה חשבון וכיו"ב - בעניין אשר מחייב מומחיות מקצועית .

טען-ביניים - הליך משפטי אשר בו מתבקש בית משפט על ידי מי שנתבע או

צפוי להיתבע בעניין מסוים על ידי מספר תובעים בעלי תביעות סותרות, להכריע לאיזו תביעה עליו להיענות, כך שיוסר ממנו הסיכון של תביעה נוספת באותו עניין .

ייפוי כוח רגיל - ייפוי כוח הניתן על ידי אדם למשנהו לצורך ביצוע פעולה מסוימת או שורה של פעולות הנקובות בו. תוקפו של ייפוי כוח כזה הוא עד לביטולו על ידי מייפה הכוח, או עד למות מייפה הכוח, או בתום עשר שנים מיום נתינתו .

ייפוי כוח בלתי חוזר - ייפוי כוח לעשיית פעולה המקנה זכויות למיופה הכוח או לצד שלישי, ואשר לא ניתן לחזור ממנו או לבטלו, אלא בהסכמת מי שלטובתו נועדה הפעולה, או על ידי בית משפט. ייפוי כוח כזה מקובל בעסקות מקרקעין, כדי להבטיח את העברת הזכויות בנכס על שם הקונה, לאחר ששילם את מלוא התמורה בעדו .

ייפוי כוח נוטריוני - ייפוי כוח אשר נחתם במעמד נוטריון, לאחר שהנוטריון זיהה את מייפה הכוח ואימת את חתימתו על המסמך .

כשרות משפטית - כשרותו של אדם לבצע פעולות המשנות זכויות וחובות משפטיות, הקיימת כל עוד לא הוגבלה בחוק או נשללה בפסק דין של בית משפט .

כתב תביעה - מסמך המוגש לבית משפט לצורך פתיחת הליך משפטי ובו פירוט העובדות המהוות את עילת התביעה וכן הסעדים הנתבעים על ידי התובע מן הנתבע .

כתב הגנה - מסמך שמגיש הנתבע לבית המשפט ובו פירוט טענות ההגנה שלו כנגד תביעת התובע .

כתב טענות - שם כולל לכתב תביעה, כתב הגנה, המרצה ובקשות שונות בכתב שמגישים בעלי הדין בהליך משפטי .

כתבי בית-דין - שם כולל למסמכים משפטיים, ובהם הזמנה לדין, כתבי תביעה והגנה, בקשות והחלטות שיפוטיות, אשר נשלחים מטעם בית המשפט או מטעם בעלי הדין בהליך משפטי .

מומחה מטעם בית המשפט - איש מקצוע - רופא מהנדס, רואה חשבון וכיו"ב
- המתמנה מטעם בית המשפט לצורך מתן חוות דעת אובייקטיבית בסוגיה
שבתחום התמחותו, השנויה במחלוקת בין הצדדים למשפט .

מוצג - - כל ראיה המובאת במשפט מטעם צד להוכחת טענותיו, ואשר אינה
עדות בעל-פה של עד .

מחיקה על הסף - ביטול תובענה שהוגשה לפני שהחל הדיון המשפטי בה
ומבלי שיש במחיקה כדי למנוע הגשתה מחדש .

מעשה בית דין - טענת הגנה בהליך משפטי, שמשמעותה כי במחלוקת
הנטענת כבר פסק בית המשפט בעבר ועל כן לא ניתן לדון בה שוב .

סדר דין - הפרוצדורה (מערכת הכללים והסדרים) על פיה מתקיים ההליך
המשפטי - אזרחי או פלילי .

סיכומים - השלב האחרון בהליך משפטי לפני מתן פסק דין, שבו נדרש כל
אחד מבעלי הדין לסכם - בדרך כלל בכתב, אך לעתים גם בעל פה - את
טענותיו העובדתיות והמשפטיות לגבי העניין הנדון .

סמכות מקומית - סמכות של בית משפט לדון בעניין המובא לפניו לאור
קריטריונים גיאוגרפיים הקבועים בחוק: מקום עריכת החוזה או העסקה,
מקום מגורי הנתבע, מקום התרחשות המעשה או המחלוקת נשוא התביעה .

סמכות עניינית - סמכות של בית משפט לדון בעניין המובא לפניו מבחינת
סוגו, מהותו או ערכו הכספי של העניין, בהתאם לקריטריונים הקבועים בחוק .

עיכוב ביצוע - דחיית ביצוע של החלטה שיפוטית, עד להתקיים פעולה
מסוימת. למשל, עיכוב ביצוע של פינוי אדם מנכס, עד למתן החלטה בערעור
שהוגש על ידו על פסק הדין .

עיקרי טיעון - מסמך המוגש לבית משפט בהליך של ערעור ובו מפרט
המערער את תמצית הטענות שהוא עומד לטעון בבית המשפט לצורך קבלת
ערעורו .

ערובה להוצאות - סכום כספי, לפי שיקול דעת בית משפט, שבעל-דין נדרש

להפקיד בקופת בית המשפט, בדרך כלל בהליך של ערעור, אך ייתכן גם בהליכים אחרים, על מנת להבטיח את כיסוי ההוצאות שנגרמו לצד-שכנגד, היה ואותו בעל-דין יפסיד במשפט .

ערעור בזכות - ערעור על פי זכות הקבועה בחוק. על פסק דין שניתן בערכאה אחת יש זכות ערעור בחוק לערכאה הגבוהה ממנה. למשל, ערעור בפני בית משפט מחוזי על פסק דין של בית משפט שלום. ערעור נוסף באותו עניין מחייב קבלת רשות מבית המשפט .

ערעור ברשות - ערעור שלא על פי זכות שבחוק, אלא על פי רשות של בית משפט. למשל, ערעור על פסק דין שלגביו כבר מוצתה זכות הערעור שעל פי חוק. דוגמה: ערעור בפני המשפט העליון על פסק דין של בית משפט מחוזי בערעור על פסק דין של בית משפט שלום .

עתירה לבג"צ - פנייה לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לקבלת סעד בעניינים שאינם בסמכותו של כל בית משפט אחר .

עתירה מינהלית - פנייה לבית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים בעניינים שבהם הוא הוסמך על פי חוק לתת סעד משפטי כפי שמוסמך לתת בג"צ .

פטור מאגרה - פטור מתשלום אגרת משפט הניתן בהליכים משפטיים מסוימים, או לבעלי דין מסוימים הנקובים בחוק .

פיצול סעדים - זכות להגשת תביעות נפרדות בגין סעדים שונים הקשורים לאותה מחלוקת. למשל, תביעה לביצוע בעין של חוזה ותביעה לפיצויים בגין הפרתו, המוגשות בהליכים נפרדים, לפי אישור מראש של בית המשפט .

פסיקתה - תמצית ערוכה של החלטה שיפוטית שניתנה בבית המשפט, ללא הנימוקים לה, ואשר מכילה את החלק הביצועי של אותה החלטה או פסק דין .

פסק דין בהסכמה - הסכם פשרה שהושג בין בעלי דין בהליך משפטי, אשר בית המשפט נתן לו תוקף של פסק דין .

פסק דין בהעדר הגנה - פסק דין הניתן לטובת התובע, בטרם החל הדיון

המשפטי בתביעתו, כאשר הנתבע לא התגונן במועד החוקי .

פסק דין הצהרתי - פסק דין המצהיר על תוקף או העדר תוקף של זכות או חובה, אך אינו קובע חיוב כספי. למשל, פסק דין המצהיר כי אדם מסויים הינו בעל זכויות הבעלות בנכס מקרקעין, אף על פי שהזכויות אינן רשומות על שמו בלשכת רישום המקרקעין .

פרשת התביעה - השלב שבו התובע במשפט מציג בפני בית המשפט את ראיותיו - עדים, מסמכים, מוצגים וכיו"ב .

פרשת ההגנה - השלב שבו הנתבע מציג בפני בית המשפט את כל ראיותיו .

פישור וגישור - הליך שבו אדם ניטרלי מנסה לקרב בין עמדות של שני צדדים יריבים לצורך השגת פשרה במחלוקת שביניהם, מחוץ לכותלי בית המשפט. חלק מהתביעות הנדונות היום בבתי המשפט מופנה למסלול פישור וגישור לפני תחילת הדיון המשפטי הרגיל, מתוך מגמה להביא בדרך זו לסיום המחלוקת .

צו ביניים - צו זמני לעשיית מעשה או הימנעות מלעשותו, הניתן על ידי בית המשפט העליון בשבתו כבג"צ לפי בקשת עותר, עד לקיום דיון בעתירה במעמד שני הצדדים .

צו מניעה - צו הניתן על ידי בית משפט כנגד אדם או גוף בעל אישיות משפטית והמורה לו להימנע מלעשות פעולה המפורטת בו .

צו עשה - צו שמוציא בית משפט כנגד אדם או גוף בעל אישיות משפטית והמורה לו לבצע פעולה המפורטת בו .

צו על תנאי - צו הניתן על ידי בית המשפט הגבוה לצדק לבקשת עותר, המורה לרשות שלטונית או לממלא תפקיד שלטוני, שכנגדו הוגשה העתירה, לנמק מדוע לא יעשה או יימנע מלעשות את הפעולה המפורטת בעתירה. אם בג"צ אינו משתכנע בצדקת הנימוקים, בסמכותו להפוך את הצו על תנאי להחלטי, משמע, להורות לאותה רשות או לאותו בעל תפקיד לעשות או להימנע מלעשות את הפעולה נשוא העתירה .

קדם-משפט - ישיבה ראשונה בהליך משפטי שנועדה לצורך בירור הסוגיות

במחלוקת בתובענה שלפני בית המשפט, וקביעת הסדרים פרוצדורליים שונים לבירורה .

ראיות - כלל ההוכחות שמביא צד במשפט לצורך תמיכה בטענותיו: עדויות בעל-פה, מסמכים, הקלטות, תמונות ומוצגים שונים .

שאלון - הליך שבו בעל-דין נדרש על ידי בעל-הדין-שכנגד להשיב בתצהיר על שאלות המופנות אליו לגבי העובדות שבמחלוקת ביניהם או בעניין הקשור לעובדות אלה, וזאת עוד בטרם בירור המשפט .

תביעה בסדר דין מקוצר (סד"ם) - (תביעה המוגשת על פי פרוצדורה משפטית מקוצרת, בהליך מהיר יותר, ואשר אפשרית רק בסוגי עניינים הנקובים בחוק .

תביעה בסדר דין רגיל - תביעה המוגשת על פי הפרוצדורה המשפטית הרגילה .

תביעה-שכנגד - הליך שבו מי שנתבע על ידי אחר, מגיש כנגד התובע תביעה נגדית בטענה שלא רק שאינו חייב לתובע דבר, אלא התובע הוא זה שחייב לו .

תחליף המצאה - פרסום של הזמנה לדין או החלטה שיפוטית המופנית כלפי אדם שמקום הימצאו - בארץ או מחוצה לה - אינו ידוע, בעיתון או במספר עיתונים, לפי אישור של בית משפט, כתחליף למסירה פיסית של המסמך לידיו .

תצהיר - הצהרה של אדם בכתב היכולה להינתן בפני שופט, דייך בבית דין דתי, ראש רשות מקומית או מי שהוסמך לכך על ידי שר המשפטים ועורך דין, לאחר שהוזהר על ידי עורך התצהיר לומר את האמת אחרת יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק .

תצהיר עדות ראשית - תצהיר שבו נמסרת עדות ראשית של עד במשפט אזרחי, ואשר על בסיסו מתנהלת חקירתו הנגדית בעל פה .

הליכים משפטיים פליליים

הכרעת דין - החלטת בית משפט בסיומו של משפט פלילי, האם להרשיע או

לזכות את הנאשם שלפניו .

גזר דין - העונש שמחליט בית משפט לגזור על נאשם שהורשע על ידו בהליך פלילי .

פסק דין - הכרעת הדין וגזר הדין גם יחד (במשפט פלילי).

דיון בדלתיים סגורות - ישיבה של בית משפט שבה אסורה הכניסה לציבור ומותרת רק לבעלי הדין ובאי כוחם, וזאת מטעמים של בטחון המדינה או של יחסי החוץ שלה, הגנה על קטין, הגנה על המוסר, הגנה על מתלונן בעבירות מין וכן במקרים נוספים לפי שיקול דעת בית המשפט .

הקראה - הדיון הראשון במשפט פלילי, שבו מקריא בית המשפט את כתב האישום לנאשם, והוא מתבקש להשיב על ההאשמות הכלולות בו .

התיישנות - פרק זמן הקבוע בחוק אשר נמדד מן היום בו בוצעה או נתגלתה עבירה לפי חוק העונשין, ואשר לאחר סיומו לא ניתן עוד להגיש כתב אישום כנגד מבצע העבירה. קיימות עבירות חמורות, כגון רצח, שלגביהן לא חלה התיישנות .

כתב אישום - מסמך המוגש לבית המשפט על ידי התביעה הכללית והמפרט את מערכת העובדות ואת סעיפי החוק לפיהם מואשם הנאשם וכן את רשימת עדי התביעה האמורים להעיד במשפטו .

מעצר לצורך חקירה - מעצר של אדם הנחשד בביצוע עבירה על ידי רשות חקירה מוסמכת. המעצר מוגבל ל-24 שעות, אלא אם כן הוארך על ידי בית משפט שלפניו הובא העצור, או שקיימת הוראת חוק מיוחדת המאפשרת להאריכו לפרק זמן נוסף עד להבאתו בפני שופט .

מעצר עד תום ההליכים - מעצר של אדם שנגדו הוגש כתב אישום בגין ביצוע עבירה פלילית וזאת עד למתן פסק דין במשפטו .

משפט חוזר - קיום מחדש של הליך פלילי שכבר הסתיים בפסק דין סופי של בית משפט, עקב גילוי עובדות או ראיות מהותיות שלא היו בפני בית המשפט שדן בהליך המקורי .

עיכוב ביצוע - החלטה של בית משפט המעכבת ביצוע עונש שהוטל על אדם בהליך פלילי עד למתן החלטה בערעור שהוגש או שיוגש על ידו על פסק הדין .

עיכוב הליכים פליליים - החלטה של היועץ המשפטי לממשלה, לפי בקשת נאשם, שמשמעה - הקפאת ההליך הפלילי התלוי ועומד כנגד נאשם, וזאת עקב טעמים מיוחדים הקשורות לנאשם עצמו (כגון, מצב בריאותי קשה) או לנסיבות ביצוע העבירה .

ערר על מעצר - הליך ערעור על החלטה של שופט להאריך מעצרו של אדם לפי בקשת רשויות החקירה (במעצר לצורך חקירה), או לפי בקשת התביעה (במקרה של מעצר עד תום ההליכים).

פרשת התביעה - השלב שבו בא כוח המדינה (המאשימה) מציג בפני בית המשפט את ראיותיו להוכחת אשמת הנאשם - עדים, מסמכים, מוצגים וכיו"ב .

פרשת ההגנה - השלב שבו הנאשם במשפט מציג בפני בית המשפט את ראיותיו כנגד האישום המיוחס לו .

צו איסור פרסום - צו של בית משפט, על פי הוראת חוק או בתוקף שיקול דעתו, לפי בקשה של צד למשפט, ולפיו אין לפרסם בפומבי כל פרט הנוגע לעניין הנקוב בצו. בדרך כלל צו כזה ניתן משיקולים של בטחון המדינה, הגנה על קטין או צנעת הפרט .

צו הבאה - צו שבו מורה בית משפט למשטרה להביא לפניו אדם - נאשם, בעל דין או עד - אשר לא התייצב במועד שנדרש לכך בבית המשפט. בית המשפט רשאי לצוות כי האדם שבו מדובר ייעצר עד להבאתו לפניו, או ישוחרר על ידי קצין משטרה לאחר שיפקיד ערובה להבטחת התייצבותו .

שחרור בערובה - החלטה של רשות חוקרת או של בית משפט לשחרר נאשם ממעצר בתנאי כי יפקיד ערבות כספית אישית ו/או של צד שלישי, להבטחת התייצבותו לצורך המשך החקירה או ההליך המשפטי .

הליכי הוצאה לפועל

אגרת פתיחת תיק - תשלום החל על מי שמבקש לפתוח תיק במערכת ההוצאה לפועל, לצורך גביית חוב המגיע לו על פי שטר (שיק), פסק דין או משכון .

איחוד תיקים - צירוף של מספר תיקי הוצאה לפועל שנפתחו כנגד אותו חייב, לצורך קביעת סכום החזר החובות בתשלומים חודשיים.

ביצוע שטר - הליך למימוש חוב כספי על פי שטר או שיק באמצעות ההוצאה לפועל .

הוצאת מעוקלים - הליך שבו מיטלטלין שעוקלו אצל החייב מוצאים מחזקתו ומועברים לאיחסון לצורך מכירתם .

זוכה - מי שתובע חוב באמצעות ההוצאה לפועל

חייב - מי שנפתח נגדו תיק הוצאה לפועל בגין שטר, משכון או פסק דין שבו חייב לשלם סכום כסף לאחר .

חייב מוגבל באמצעים - הכרזה של ראש ההוצאה לפועל על חייב אשר ביקש לפרוס את תשלום חובו לתקופה העולה על התקופות הנקובות בחוק. עם ההכרזה רשאי ראש ההוצאה לפועל להטיל על החייב שורה של מגבלות הקבועות בחוק ההוצאה לפועל, ובהן: עיכבו יציאתו מן הארץ, הכרזתו כלקוח מוגבל מיוחד לעניין פתיחת חשבון בנק, הגבלתו מלעשות שימוש בכרטיס אשראי ומניעתו מלייסד תאגיד (כגון חברה) (או להיות בעל עניין בתאגיד .

חקירת יכולת - הליך שבו מוזמן החייב בפני ראש ההוצאה לפועל ובו הוא נדרש להשיב על שאלות בדבר השתכרותו, רכושו, רמת חייו וכיו"ב, לצורך בירור יכולתו להחזיר את החוב בתשלומים לשיעורין .

מימוש מעוקלים - הליך שבו מוצאים למכירה פומבית נכסים שעוקלו בהליכי הוצאה לפועל אצל החייב, והכסף המתקבל ממכירתם משמש לכיסוי החוב .

עיכוב הליכים - הקפאת הליכים שנפתחו לגביית חוב באמצעות ההוצאה לפועל, לפי צו של רשם או שופט, הניתן לבקשת החייב, וזאת עד למתן החלטה בערעור שהגיש על פסק הדין המחייבו בתשלום כסף לזוכה, או בבקשה לביטול פסק דין שניתן במעמד צד אחד או בהליך של התנגדות

לביצוע שטר .

עיקול - הליך שבו מוקפאים נכסיו של החייב (חשבונות בנק, נכסי נדל"ן ומיטלטלין) לצורך הבטחת תשלום החוב לנושים .

פקודת מאסר - צו המורה למשטרה לאסור חייב אשר לא שילם את סכומי החוב שנקבעו על ידי ההוצאה לפועל, לאחר שנתקיים לו הליך של חקירת יכולת .

צו עיכוב יציאה מן הארץ - צו המוצא על ידי בית משפט או ראש ההוצאה לפועל ואשר נועד להבטיח התייצבות של אדם לחקירה, למשפט או להבטחת תשלום חוב .

ראש ההוצאה לפועל - שופט או רשם של בית משפט אשר לו סמכויות מיוחדות על פי חוק ההוצאה לפועל - כגון מתן צו עיקול, עיכוב יציאה מן הארץ, או זימון החייב לחקירה בדבר יכולתו הכלכלית .

התנגדות לביצוע שטר - הליך המתברר בפני רשם, ובו טוען החייב כי יש להפסיק נגדו את הליכי הגבייה עקב עילה שבדין ושלפיה אינו חייב בתשלום השטר .

רשם - בעל תפקיד מעין שיפוטי, אשר לו סמכויות למתן צווים והחלטות בהליכים אזרחיים מוגבלים, לרבות הליכי הוצאה לפועל .

קניין ומקרקעין

דירת מגורים מזכה - דירה אשר מכירתה פטורה ממס שבח בגין היותה משמשת למגורים בלבד, ובכפוף לתנאים נוספים הנקובים בחוק .

הערת אזהרה - הערה הנרשמת בספרי המקרקעין ליד רישום זכויות הבעלות בנכס מסוים ואשר משמעותה כי באותו נכס קיימת התחייבות לעשיית פעולה שטרם הושלמה. למשל, התחייבות של בעל הנכס על פי הסכם בכתב למכור אותו לאחר .

היטל השבחה - מס המוטל על נכס שערכו הושבח בעקבות החלטה של רשות

תכנונית לשינוי ייעודו או הגדלת אחוזי הבנייה עליו .

זיכרון דברים - הסכם מיקדמי בכתב אשר נחתם בין צדדים לעסקת מקרקעין עד לחתימת חוזה מפורט ביניהם, וכל עוד לא נחתם החוזה יש לו תוקף מחייב לכל דבר ועניין .

זיקת הנאה - שיעבוד מקרקעין לצורך הנאה שאינה כוללת זכות להחזיק בהם (למשל, זכות מעבר במקרקעין) וזאת לטובת צד שאינו הבעלים של אותם מקרקעין .

חכירה - שכירות מקרקעין לתקופה שלמעלה מחמש שנים.

חכירה לדורות - שכירות של מקרקעין לתקופה שלמעלה מ-25 שנה .

טופס מש"ח - טופס שבאמצעותו נדרשים צדדים לעיסקת מקרקעין לדווח על העיסקה לשלטונות מס שבח מקרקעין תוך פרק זמן הקבוע בחוק .

לשכת רישום מקרקעין (טאבו) - (משרד ממשלתי שבו נרשמות זכויות בנכסי מקרקעין (בעלות, חכירה, שכירות, זיקות הנאה למיניהן) על שם הזכאים להן. רישום הזכויות מהווה אסמכתא חוקית סופית להוכחת הבעלות על נכס מקרקעין .

מס שבח מקרקעין - מס המוטל על המוכר של נכס מקרקעין והמחושב על פי ההפרש בין מחיר הקנייה של הנכס למחיר מכירתו, בניכוי הוצאות המותרות על פי חוק .

משכנתא - שיעבוד של נכס מקרקעין בתמורה להלוואה שקיבל בעל הזכויות, או מי שזכאי להירשם כבעל הזכויות, בנכס .

רשם מקרקעין - בעל תפקיד המוסמך לאשר רישום עסקת מקרקעין בספרי המקרקעין .

שטר-מכר - מסמך המעיד על ביצוע עיסקה של מכירת זכות בעלות בנכס מקרקעין, הנחתם על ידי הצדדים לעיסקה ומשמש אסמכתא לרישום הזכויות על שם הבעלים החדש בלשכת רישום המקרקעין .

שטר-חכירה - מסמך המעיד על ביצוע עיסקה של מכירת זכות חכירה בנכס מקרקעין, הנחתם על ידי הצדדים לעיסקה ומשמש אסמכתא לרישום הזכויות על שם החוכר החדש במינהל מקרקעי ישראל (כשמדובר באדמת מדינה) ובלשכת רישום המקרקעין .

שכירות - זכות להחזיק בנכס מקרקעין ולעשות בו שימוש לתקופה מוגבלת הנקובה בהסכם השכירות .

משפחה וירושה

בקשה לתיקון גיל - הליך משפטי המתקיים בפני בית משפט לענייני משפחה ובו מתבקש תיקון גילו הרשום של אדם במירשם האוכלוסין לגיל אחר שהוא טוען לו .

שכירותהסכם גירושין - חוזה המסדיר את ההתחייבויות ההדדיות של בני זוג נשואים המבקשים להתגרש, מבחינת כספים, רכוש, החזקת ילדים ומזונות .

הסכם ממון - חוזה הנערך בין בני זוג, לפני נישואיהם או לאחריהם, ואשר מסדיר את הזכויות הכספיות והרכושיות ביניהם במקרה של פירוק קשר הזוגיות ו/או הנישואין .

מזונות זמניים - מזונות הנפסקים על ידי בית משפט לענייני משפחה או בית דין רבני למי שזכאים להם, על פי פניית הזכאים בלבד, עד למתן החלטה בדבר מזונות קבועים לאחר דיון במעמד שני הצדדים .

מזונות קבועים - דמי מזונות הנפסקים על פי פסק דין של בית משפט לענייני משפחה או בית דין רבני .

עזיבון - כלל הרכוש, הזכויות וההתחייבויות שהותיר אחריו אדם שנפטר .

מנהל עזיבון - אדם המתמנה על ידי בית משפט, לפי בקשה של אדם הטוען לזכות מן העזיבון לצורך ניהול העזיבון .

צו אפוטרופסות - צו של בית משפט שלפיו מתמנה אדם כאפוטרופסו של אדם אחר, שמפאת גילו או מצבו הנפשי או הבריאותי אינו כשיר לבצע

פעולות משפטיות .

צו ירושה - צו משפטי הקובע מיהם היורשים של אדם שנפטר ומה חלקו של כל אחד מהם בירושה, על פי הדין. צו זה מהווה אסמכתא משפטית לצורך העברת זכויות במקרקעין על שם היורשים, וכן קבלת כספים או זכויות אחרות שהיו מופקדים על שם המוריש אצל צד שלישי, כגון בנק, קרן גימלאות וחברת ביטוח .

צו קיום צוואה - צו משפטי הנותן תוקף לצוואה שהותיר אדם שנפטר ואשר קובע את זהות היורשים החוקיים ואת חלקם בירושה על פי האמור בצוואה .

רשם לענייני ירושה - בעל תפקיד מעין-שיפוטי אשר על פי חוק הירושה מוסמך ליתן צו לקיום צוואה או צו ירושה, על פי בקשה שמגישים מי שטוענים לירושתו של אדם שנפטר .

משפט מסחרי

הסכם מייסדים - חוזה בין שני בני אדם או יותר, העומדים להקים תאגיד (חברה, שותפות, עמותה), אשר מסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה וכלפי התאגיד .

התראת פשיטת רגל - התראה הניתנת על ידי נושה של אדם, על פי פסק דין, לשלם את חובו, אחרת תוגש בקשה להכריזו כפושט רגל .

כונס נכסים - מינוי הניתן על ידי בית משפט לאדם (בדרך כלל עורך דין או רואה חשבון) ואשר מסמיך אותו להמשיך להפעיל ולנהל תאגיד עסקי שלגביו ניתן צו כינוס נכסים בגין אי יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו .

חברה - תאגיד המורכב משני חברים או יותר, אשר עם רישומו כדין אצל רשם-החברות הופך לבעל אישיות משפטית נפרדת מהאישיות המשפטית של כל אחד מחבריו. קיימים סוגים שונים של חברות, כפי שיפורטו לעיל .

חברה מוגבלת במניות - חברה אשר חבותו של כל אחד מחבריה מוגבלת, על פי מסמכי היסוד שלה, לסכום המניות שהוקצו לו על ידי החברה .

חברה מוגבלת בערבות - חברה שבה חבותו של כל אחד מחבריה מוגבלת, על

פי מסמכי היסוד שלה, לסכום שבו הוא התחייב להשתתף בתשלום בעת פירוקה .

חברה פרטית (ח"פ) - (חברה שמספר חבריה אינו נופל משניים ואינו עולה על חמישים, המגבילה את זכות חבריה להעביר את מניותיהם, ואינה רשאית להציע את מניותיה לציבור .

חברה ציבורית (ח"צ) - (חברה שאינה פרטית, אשר מספר חבריה אינו נפל משבעה והיא רשאית להציע את מניותיה לציבור .

מפרק - מינוי הניתן על ידי בית משפט לאדם (בדרך כלל עורך דין או רואה חשבון) ואשר מסמיך אותו לממש נכסי תאגיד עסקי שנקלע לקשיים או למוכרו כעסק חי לצורך תשלום חובותיו לנושים .

עמותה - תאגיד המורכב משני חברים או יותר שהתאגדו יחד לצורך מטרה חוקית שאינה חלוקת רווחים לחברים, ואשר עם רישומו כדין אצל רשם- העמותות הופך לבעל אישיות משפטית משל עצמו .

צו כינוס נכסים (לפי פקודת החברות) - (צו הניתן על ידי בית משפט לבקשת נושים של חברה שנקלעה לקשיים, ואשר על פיו מתמנה לחברה כונס נכסים לצורך המשך תיפעולה .

צו פירוק - צו הניתן על ידי בית משפט לבקשת נושה של חברה שנקלע לקשיים ואשר על פיו מתמנה לחברה מפרק לצורך מימוש נכסיה ותשלום חובה לנושה .

צו פשיטת רגל - צו הניתן על ידי בית משפט מחוזי, לבקשת אדם או נושיו, המכריז עליו כפושט רגל .

שותפות - תאגיד המורכב משני שותפים או יותר, שהתקשרו יחד לצורך ניהול עסק למטרת הפקת רווחים. קיימים סוגים שונים של שותפויות ומעמדות שונים של שותפים, כמוגדר בפקודת השותפויות [נוסח חדש] תשל"ה 1975 .-

נזיקין

אשם תורם - חלק מן האחריות לקרות נזק עקב רשלנות של אחר, המיוחס

לניזוק עצמו עקב התנהגותו-הוא .

נזק גוף - פגיעה בבריאותו הפיסית או הנפשית של אדם .

נזק לא ממוני - נזק שאינו ניתן להערכה או לביטוי בכסף, כגון עוגמת נפש, כאב וסבל .

נזק ממוני - נזק הניתן להערכה או לביטוי בכסף .

רשלנות - מעשה או מחדל המהווה סטייה מנורמה התנהגותית או חובת זהירות מקובלת .

תיחלוף (שיבוב) - תביעה שבה מי ששילם לאחר פיצוי בגין נזק שנגרם לו, תובע מהמזיק את הסכום ששילם .

תשלום תכוף - תשלום הנהוג לגבי מי שסבל נזקי גוף בתאונת דרכים, לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, ואשר ניתן לו לצורך מיחייתו וכיסוי הוצאות דחופות עוד בטרם הכרעה שיפוטית בתביעתו .

תשלומים עתיים - תשלום פיצויים בגין נזק גוף בתאונת דרכים המשולם לנפגע בשיעורים תקופתיים, לפי החלטה של בית משפט .

יחסי עורך דין - לקוח

אגרת נוטריון - אגרה המשולמת על פי תעריף רשמי של משרד המשפטים בגין שירות נוטריוני .

אישור נוטריוני - אישור בכתב שניתן על ידי נוטריון לצורך אימות חתימה של אדם על מסמך, אישור נכונות של תרגום מסמך לשפת המקור, אימות נכונות של העתק מסמך או של רשימת מלאי המופיעה במסמך .

בית דין משמעתי מחוזי - בית דין המוסמך לשפוט עורכי דין שעברו עבירות משמעת על פי חוק לשכת עורכי הדין או הכללים שהותקנו מכוחו והמשמש כערכאת שיפוט ראשונה לעניין זה .

בית הדין המשמעתי הארצי - בית הדין המשמש כערכאת ערעור על פסקי הדין של בתי הדין המשמעתיים המחוזיים של לשכת עורכי הדין. על פסיקותיו קיים ערעור בזכות לבית המשפט העליון .

הסכם שכר טירחה - הסכם בין לקוח לפרקליטו, בדרך כלל בכתב (אפשרי גם בע"פ) אשר מפרט את השירות המשפטי שנותן עורך הדין ללקוחו ואת גובה התשלום המגיע ותנאיו .

חיסיון - איסור שבחוק על עורך דין לגלות דברים או מסמכים שהוחלפו בינו לבין לקוח ואשר יש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שנתן עורך הדין ללקוח .

חשבון נאמנות - חשבון בנק הנפתח על ידי עורך דין המשמש כנאמן לצורך ניהול כספי הנאמנות שהופקדו בידיו ולצורך זה בלבד .

ייפוי כוח - מסמך שבו מייפה לקוח את כוחו של פרקליטו לפעול עבורו ובמקומו בעניין המפורט במסמך .

כתב נאמנות - מסמך הנערך על מי שמשמש כנאמן ובו מפורטות ההוראות שקיבל מהנהנה (מי שלטובתו מוחזקים נכסי הנאמנות) בקשר לנכס נשוא הנאמנות .

ממונה במקום עורך דין - עורך דין שהתמנה לטפל בענייניו של עורך דין אשר נבצר ממנו להמשיך לעסוק במקצועו, בשל פטירה, מחלה או השעייתו מלשכת עורכי הדין .

נוטריון - עורך דין אשר עומד בתנאי כשירות הקבועים בחוק מבחינת ותק מקצועי ועבר משמעתי ואשר הוסמך על ידי משרד המשפטים להעניק לציבור שירותים נוטריוניים .

עיכובן - זכות הקיימת לעורך דין על פי חוק לשכת עורכי הדין לעכב בידיו כספים, מסמכים או מיטלטלין השייכים ללקוח, כל עוד יש לו תביעות כספיות מלקוחו ובתנאי כי הגיש תביעה נגד הלקוח לבית משפט תוך שלושה חודשים מיום שנדרש על ידי הלקוח בכתב להמציא לו את המסמך או הכסף המעוכב .

קובל - מי שמוסמך להגיש קובלנה נגד עורך דין לבית הדין המשמעתי של

הלשכה. על פי החוק קיימים ארבעה קובלים: הועד המרכזי של לשכת ערכי הדין, ועד מחוזי של הלשכה, היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה.

קובלנה - כתב אישום המוגש לבית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין נגד עורך דין המואשם בעבירת משמעת, ובו מפורטות העובדות והוראות החוק שלפיהן הוא מואשם.

שכר טירחה בלתי מותנה - שכר טירחה בגין השירות הניתן ללקוח בלא כל קשר לתוצאות ההליך המשפטי שבגינו הוא ניתן.

שכר טירחה מותנה - שכר טירחת עורך דין אשר מותנה בתוצאות המשפט (בהליך אזרחי בלבד), אם כסכום קבוע ואם כאחוז מהסכום שייפסק ללקוח על ידי בית המשפט. החוק אוסר על עורך דין להתנות שכר טירחתו בתוצאות המשפט כשמדובר בהליך פלילי.

תעריף מינימלי מומלץ - תעריף המתפרסם מטעם לשכת עוה"ד והקובע את סכום המינימום המומלץ של שכר טירחה בגין שירותים משפטיים הנקובים בו.

תעריף מקסימלי - תעריף על פי חיקוק (חוק, תקנה או צו) הקובע את הסכום או השיעור המקסימלי (באחוזים) של שכר טירחה שרשאי עורך דין לגבות בגין השירות המשפטי הנקוב בחיקוק. תעריף כזה קיים רק במספר מצומצם מאוד של שירותים משפטיים.

רשימת ראשי-תיבות וקיצורים מקובלים בעולם המשפט

ת"א - תיק אזרחי.

ת"פ - תיק פלילי.

המ' - המרצה.

ה"פ - המרצת פתיחה.

ע"א - ערעור אזרחי.

- . **ע"פ** - ערעור פלילי .
- . **סד"ם** - סדר דין מקוצר .
- . **בר"ע** - בקשת רשות ערעור בתיק אזרחי .
- . **ב"ש** - בקשות שונות .
- . **בש"א** - בקשה בכתב (בהליך אזרחי) .
- . **בש"פ** - בקשת רשות ערעור בתיק פלילי .
- . **בג"צ** - בית משפט גבוה לצדק .
- . **ד"נ** - דיון נוסף .
- . **תע"ז, ע"ז** - תיק עיזבון (בהליכי צו ירושה וקיום צואה) .
- . **תמ"ש** - תיק משפחה (בבית המשפט למשפחה) .
- . **עמ"ש** - ערעור מס שבח מקרקעין .
- . **עמ"ה** - ערעור מס הכנסה .
- . **בד"מ** - בית דין משמעתי מחוזי (של לשכת עורכי הדין) .
- . **בד"א** - בית דין משמעתי ארצי (של לשכת עורכי הדין) .
- . **על"ע** - ערעור לשכת עורכי הדין (בבית המשפט העליון על פסק דין של בית הדין המשמעתי הארצי של הלשכה) .
- . **פ"ד** - קובץ פסקי הדין של בית המשפט העליון .
- . **"פסקים** - "קובץ פסקי הדין של בתי משפט השלום ובתי המשפט המחוזיים .
- . **פדי"ם** - קובץ פסקי דין של בתי הדין המשמעתיים של לשכת עורכי הדין .

מתוך הספר " הפרקליט והלקוח " מאת עו"ד יאיר בן-דוד.